

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 9/2013-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Š. B..., t. č. vo výkone väzby, vo veci namietaného porušenia jeho

- základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia čl. 13 ods. 1 písm. a), ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 434/2012 a jeho uznesením zo 7. júla 2012 a

- základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenia práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 61/2012 a jeho uznesením z 1. augusta 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. augusta 2012 doručená sťažnosť Š. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich

- základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie čl. 13 ods. 1 písm. a), ods. 3 a 4 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 434/2012 a jeho uznesením zo 7. júla 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu zo 7. júla 2012“),

- základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj porušenie práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 61/2012 a jeho uznesením z 1. augusta 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu z 1. augusta 2012“ alebo „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti, z jej príloh, ako aj z vyžiadaného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre rozsiahlu trestnú činnosť kvalifikovanú ako obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona. Do väzby bol vzatý uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp/371/2012 z 5. júna 2012 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo/49/2012 z 12. júna 2012 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Osobná sloboda mu bola obmedzená 2. júna 2012 o 15.15 h.

Sťažovateľ podaním z 23. júna 2012 požiadal Okresnú prokuratúru Bratislava V (ďalej len „okresná prokuratúra“) o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj o nahradenie

väzby písomným sľubom (ďalej spolu len „žiadosť o prepustenie z väzby“). Okresná prokuratúra žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby nevyhovela a predložila ju okresnému súdu, ktorý uznesením zo 7. júla 2012 žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby nevyhovela. Krajský súd sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu okresného súdu uznesením z 1. augusta 2012 ako nedôvodnú zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd a krajský súd napadnutými uzneseniami a konaniami, ktoré predchádzali ich vydaniu, porušili jeho v sťažnosti označené základné práva podľa ústavy, práva podľa dohovoru, ako aj označené články ústavy.

Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd rozhodol o jeho žiadosti o prepustenie z väzby bez prítomnosti obhajcu, pričom podľa jeho názoru „v zmysle § 293 ods. 9, ods. 10 v prípadoch povinnej obhajoby nemožno konať VZ (verejné zasadnutie, pozn.) bez prítomnosti obhajcu“. Sťažovateľ na podporu svojich tvrdení cituje z judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

Sťažovateľ taktiež namieta proti okresnému súdu, že „počas konania zápisnicu diktoval prokurátor, ktorý sa zúčastnil aj počas záverečnej porady súdu“. Sťažovateľ vyjadril nespokojnosť s vysporiadaním sa krajského súdu s touto jeho námietkou, ktorý po vyjadrení sudcu okresného súdu rozhodujúceho o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, že považuje tieto tvrdenia za nepravdivé, uviedol, že nezistil žiaden zákonný dôvod na zmenu napadnutého uznesenia okresného súdu.

Vo vzťahu k napadnutému postupu a uzneseniu krajského súdu sťažovateľ poukazuje na to, že v sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu zo 7. júla 2012 „výslovne žiadal o vykonanie rozhodovania za mojej účasti, čo KS absolútne nerefletoval napriek tomu, že čl. 48 ods. 2 Ústavy SR mi zaručuje aj konanie za mojej prítomnosti, aby som sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom a mal tak možnosť obhajovať svoje práva aj pred sťažnostným súdom... Napriek mojej snahe byť prítomný na konaní o sťažnosti KS v BA vykonal konanie formou neverejného zasadnutia i keď som žiadal byť prítomný za účasti môjho obhajcu.“

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že obe napadnuté uznesenia, že sú „*obsahovo chudobné a odkazujú skôr na formálne dôvody väzby bez riadne odôvodnených konkrétnych skutočností*“.

Sťažovateľ ďalej namieta aj dĺžku rozhodovania o jeho sťažnosti o prepustenie z väzby, ktorá podľa jeho tvrdenia presiahla 38 dní, čo je podľa neho nesúladne s čl. 5 ods. 4 dohovoru, a na podporu svojho tvrdenia opäť cituje z judikatúry ústavného súdu, ako aj EŠLP.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že označeným postupom okresného súdu a jeho napadnutým uznesením zo 7. júla 2012, ako aj označeným postupom krajského súdu a jeho napadnutým uznesením z 1. augusta 2012 boli porušené jeho v sťažnosti označené základné práva podľa ústavy, práva podľa dohovoru a označené články ústavy. Ďalej žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu zo 7. júla 2012 a napadnuté uznesenie krajského súdu z 1. augusta 2012 a nariadil jeho prepustenie z väzby. Zároveň žiada priznať náhradu trov konania advokátovi, ktorého mu ustanoví ústavný súd na základe jeho žiadosti.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti

navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv podľa ústavy (okrem práva na urýchlené konanie pri rozhodovaní o osobnej slobode) označeným postupom okresného súdu a jeho napadnutým uznesením zo 7. júla 2012, ústavný súd podotýka, že vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky

Pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, neposkytuje iný všeobecný súd na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Ako vyplýva zo sťažnosti a z jej príloh, napadnutý postup a napadnuté uznesenie okresného súdu boli na základe využitia riadneho opravného prostriedku (sťažnosti) preskúmané krajským súdom v druhostupňovom konaní. Krajský súd v rozsahu svojho preskúmacieho oprávnenia ako druhostupňového súdu bol oprávnený a v podstate aj povinný v prípade zistenia zásahu prvostupňového súdu do základných práv a slobôd sťažovateľa týmto právam a slobodám poskytnúť ochranu.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (vo vzťahu k okresnému súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu (čl. 17 ústavy) a práva na slobodu a bezpečnosť (čl. 5 dohovoru) napadnutým postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 1. augusta 2012 sťažovateľ argumentuje, že toto rozhodnutie je iba *všeobecne odôvodnené až arbitrárne, a navyše nie je založené na relevantných a presvedčivých dôvodoch.*

Krajský súd napadnutým uznesením z 1. augusta 2012 rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu zo 7. júla 2012, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby tak, že ju ako nedôvodnú zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Z predloženého spisového materiálu vyplýva dôvodné podozrenie, že obvinený... sa podieľal na páchaní trestnej činnosti podľa vzneseného obvinenia. V tomto štádiu

konania súd nerieši otázku viny, ale skúma dôvodnosť vzneseného obvinenia v nadväznosti na dôvodnosť obmedzenia osobnej slobody obvineného. Dôvodnosť obvinenia vychádza predovšetkým z výpovede spoluobvinených, svedkov a ďalších listinných dôkazov.

Vo vzťahu k útekovej väzbe podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por. odvolací súd navyše k dôvodom väzby oproti uzneseniam súdu dodáva, že v danom prípade existuje hrozba vysokým trestom v prípade, že by došlo k uznaniu viny obvineného (10-15 rokov) a táto skutočnosť nie je sama osebe však dôvodom na vzatie obvineného do väzby. Na druhej strane však treba poukázať na tú skutočnosť, že obvinený sa nezdržiava v mieste trvalého bydliska, bez prihlásenia žije v rodinnom dome... v Maďarsku.

Objasňovanie trestnej činnosti a hrozba vysokým trestom je u páchatelov a teda aj u obvineného takou konkrétnou skutočnosťou, ktorá priamo zasahuje do ich obvyklého spôsobu rodinného a spoločenského života, vytvára zmenu – tlak v existujúcich vzťahov a tak umožňuje navonok inak deklarovať ich latentnú snahu o sťaženie alebo zmarenie trestného stíhania a to formou skrývania sa.

Tieto skutočnosti v súhrne s citeľnou hrozbou uloženia nesporne vysokého trestu práve odôvodňujú obavu, že by sa obvinený správal spôsobom, ktorý predpokladá § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por., čím by bolo sťažené zabezpečenie obvineného pre trestné stíhanie.

Dôvodnosť preventívnej väzby je naďalej plne opodstatnená a to s poukazom na osobu obvineného, ktorý bol v minulosti viackrát súdne trestaný a to aj pre obdobnú trestnú činnosť.

Účelom preventívnej väzby je zabrániť škodlivým dôsledkom, ktoré by uskutočnením zámerov obvineného Š. B. mohli nastať.

Sťažnostný súd dodáva, že všetky väzobné dôvody sú konštruované tak, že smerujú do budúcnosti, teda vyjadrujú obavu, že obvinený bude konať v budúcnosti určitým spôsobom.“

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o uskutočnení jeho výsluchu pred okresným súdom bez prítomnosti obhajcu krajský súd uviedol, že „Zápisnica sudcu pre prípravné konanie obsahuje vyjadrenie obvineného o súhlase obvineného s výsluchom bez prítomnosti obhajcu. Vo vzťahu k namietanému postupu sudcu pre prípravné konanie pri samotnom výsluchu sťažnostný súd udáva, že k týmto námietkam požiadal samotného sudcu

o vyjadrenie. Tento uviedol, že výsluch prebehol v súlade so zákonom pri rešpektovaní jeho želaní.“.

Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, že sa prokurátor zúčastnil porady a diktoval uznesenie, krajský súd vyzval na vyjadrenie sudcu pre prípravné konanie okresného súdu, ktorý považoval toto tvrdenie „za nepravdivé“, a navyše uviedol, že *„Na vyhlásenie uznesenia si ponecháva určitý čas, ale k samotnému rozhodovaniu nepotrebuje prokurátora.“*. Na základe uvedeného preto krajský súd nezistil žiaden zákonný dôvod na zmenu prvostupňového uznesenia, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, a preto sťažnosť sťažovateľa zamietol.

Ústavný súd zdôrazňuje, že odôvodnenie rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové konanie a konanie o sťažnosti proti nemu z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Okresný súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia zo 7. júla 2012, ktorým zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby a na ktoré krajský súd vo svojom uznesení poukazuje, uviedol:

„Pretrvávajúce dôvodné podozrenie, že osoba, ktorá bola pozbavená slobody väzbou, spáchala trestný čin, je condicio sine qua non (podmienka bez ktorej nie) zákonnosti jej ďalšieho držania vo väzbe. Po uplynutí určitého času to však už nestačí, pričom keď má väzba trvať naďalej, musí prísť iný významný a dostatočný dôvod alebo dôvody a okrem toho musí byť súčasne preukázané, že kompetentné orgány postupujú vo veci urýchlene a s osobitnou starostlivosťou.

V tejto súvislosti súd zistil, že orgány činné v trestnom konaní v prípravnom konaní procesne postupujú priebežne, bez neprimeraných časových intervalov.

Doposiaľ zabezpečený dôkazný materiál nijako neoslabil dôvodnosť trestného stíhania obvineného a ani existenciu dôvodu útekovej a preventívnej väzby. Všetky skutočnosti, na ktoré súd pri rozhodovaní prihliadal, v ich súhrne tvoria dostatočný podklad pre rozhodnutie o ponechaní obvineného vo väzbe.

Súd si je vedomý významu osobnej slobody jedinca ako jedného zo základov demokratickej spoločnosti, a preto zdôrazňuje, že väzba je výnimočným opatrením.

Napriek všetkým týmto skutočnostiam podľa jeho názoru, u obvineného i naďalej existujú dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por., pričom tieto dôvody väzby pretrvávajú aj v súčasnom štádiu konania.

Súd sa nestotožnil s vyjadrením obvineného, že jeho obvinenie je založené na svedectvách absolútne nedôveryhodných ľudí, ktorí sa snažia zbaviť vlastnej trestnej zodpovednosti za skutky, v ktorých sú obvinení, prípadne si takýmto spôsobom skrátiť výkon trestu, ktorí vykonávajú pre inú trestnú činnosť.

Z doposiaľ vykonaného dokazovania vyplýva, že svedecké výpovede obsahujú pravdivé skutočnosti, ktoré odzrkadľujú hierarchiu organizovanej skupiny, v ktorej má obvinený jedno z dominantných postavení.

Po výsluchu obvineného a preskúmaní spisového materiálu v čase rozhodovania súd dospel k záveru, že u obvineného pretrvávajú väzobné dôvody, pričom jedným zo zdrojov na živobytie bola aj stíhaná drogová činnosť.

Súd má za to, že uvedené väzobné dôvody sa opierajú o konkrétne skutočnosti vyžadované zákonom a vyplýva z nich reálna obava z následkov predpokladaných v ustanoveniach upravujúcich dôvod útekovej a preventívnej väzby.

Tieto skutočnosti zároveň vo vzájomnej súvislosti dostatočne odôvodňujú obavu, že obvinený by v prípade prepustenia z väzby na slobodu mohol podniknúť kroky k úteku, resp. k skrývaniu sa z dôvodu vyhnúť sa trestnému stíhaniu alebo by pokračoval v páchaní trestnej činnosti...“

V prvom rade je potrebné poznamenať, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 151/05, III. ÚS 315/05).

Z citovaných odôvodnení napadnutých uznesení okresného súdu aj krajského súdu nemožno vyvodit', že by sa všeobecné súdy adekvátne a preskúmateľným spôsobom nevysporiadali s právne relevantnými argumentmi v súvislosti s rozhodovaním o väzbe sťažovateľa (jeho žiadosti o prepustenie z väzby a jej ďalšom trvaní). Podľa názoru ústavného súdu sú tieto odôvodnenia ústavnoprávne akceptovateľné.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia stručne, ale jasne a výstižne uviedol, v čom spočíva danosť väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Z rozhodnutia nepochybne vyplýva, ktoré skutkové okolnosti považoval za opodstatňujúce pre trvanie útekovvej a preventívnej väzby sťažovateľa. Tieto odôvodnil jednak poukazom na dôvody uvedené v napadnutom uznesení okresného súdu zo 7. júla 2012 (výrazné postavenie sťažovateľa v hierarchii organizovanej skupiny, ktoré vyplynulo zo svedeckých výpovedí, „stíhaná drogová činnosť“ ako jeden zo zdrojov jeho príjmu), hrozbou vysokým trestom, ako aj skutočnosťou, že sťažovateľ sa nezdržiava v mieste trvalého bydliska, ale bez prihlásenia žije v Maďarsku. Dôvodnosť preventívnej väzby založil aj na dôkaznej situácii a z toho plynúcej obavy, že sťažovateľ (ktorý bol v minulosti viackrát súdne trestaný, a to aj pre obdobnú trestnú činnosť) bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobného charakteru, pričom dodal, že tieto dôvody sú konštruované tak, že smerujú do budúcnosti, teda vyjadrujú obavu, že sťažovateľ bude v budúcnosti konať určitým spôsobom. V tomto smere preto nemusí ísť o dokázanú istotu, ale dôvodný predpoklad, o ktorého existencii je krajský súd presvedčený.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že bol vypočutý pred okresným súdom bez prítomnosti obhajcu, ústavný súd navyše dodáva, že podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku je všeobecný súd povinný o čase a mieste výsluchu obvineného (v danom prípade sťažovateľa) vhodným spôsobom upovedomiť obhajcu, ak je dosiahnuteľný. Tejto povinnosti si bol vedomý aj okresný súd, keď telefonicky 3. júla 2012 oznámil obhajcovi sťažovateľa, že je nariadený termín výsluchu sťažovateľa na 7. júl 2012, po ktorom bude rozhodované o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Z úradného záznamu spísaného po telefonickom rozhovore vyplýva, že obhajca sťažovateľa termín výsluchu vzal na vedomie. Na výsluch sa avšak v tento deň nedostavil ani nereagoval na telefonické

kontaktovanie sudcom pre prípravné konanie okresného súdu bezprostredne pred uskutočnením výsluchu sťažovateľa.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd považoval za významné posúdiť, či pochybil krajský súd, ak sa stotožnil s postupom okresného súdu pri plnení povinnosti uloženej mu Trestným poriadkom a podmienenej obsahom základných práv a slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol povinný upovedomiť obhajcu sťažovateľa o mieste a čase výsluchu vhodným spôsobom za predpokladu, že bol dosiahnuteľný. Už samotná formulácia tohto ustanovenia „vhodným spôsobom, ak je dosiahnuteľný“ neprikazuje všeobecnému súdu využiť konkrétny určený spôsob upovedomenia obhajcu. Zákonodarca dokonca splnenie tejto povinnosti zo strany všeobecného súdu nevyžaduje za každých okolností, pretože pri jeho snahe ho limituje dosiahnuteľnosťou obhajcu. Ak sa teda okresnému súdu síce podarilo upovedomiť obhajcu sťažovateľa o termíne neverejného zasadnutia senátu, avšak ten sa ho nezúčastnil bez ospravedlnenia a udania dôvodu, pričom výsluch sťažovateľa vykonal aj v jeho neprítomnosti, ústavný súd zastáva názor, že konal spôsobom súladným so zákonom (porovnaj napr. III. ÚS 392/09). V danom prípade išlo o väzobnú vec, ktorá si vyžaduje prednosť, bezodkladnosť a urýchlenosť pri rozhodovaní (§ 2 ods. 6 a § 238 ods. 3 Trestného poriadku a čl. 5 ods. 4 dohovoru). Z uvedeného vychádzal aj krajský súd ako súd druhého stupňa, ktorý sa stotožnil s procesným postupom okresného súdu tým, že sťažnosť sťažovateľa zamietol. Takýto postup je v súlade aj s doterajšou judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorej nemožno úspešne namietat' porušenie určitého ústavou alebo medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody takým postupom dotknutého všeobecného súdu, ktorý by mohol mať za následok porušenie iného ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody (IV. ÚS 62/08).

Napokon ústavný súd poukazuje na § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je advokát povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Podľa názoru ústavného súdu sa obhajca sťažovateľa preto mal pokúsiť

zabezpečiť zastúpenie klienta na neverejnom zasadnutí substitútom, avšak zo sťažnosti nevyplýva, že by bol túto možnosť využil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nepovažuje napadnuté uznesenie krajského súdu z 1. augusta 2012 za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Sťažovateľ v sťažnosti odvodzuje porušenie svojich označených základných práv podľa ústavy aj od postupu krajského súdu, ktorý ho v konaní o jeho sťažnosti osobne nevypočul aj napriek jeho výslovnej žiadosti „o vykonanie rozhodovania za mojej účasti“ a za účasti obhajcu a rozhodol na neverejnom zasadnutí bez jeho prítomnosti a bez možnosti „vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom a mať tak možnosť obhajovať svoje práva aj pred sťažnostným súdom“.

Z dikcie § 72 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že o sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý, o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Podľa § 302 ods. 1 Trestného poriadku neverejné zasadnutie sa koná za stálej prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa. Podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku iné osoby sú z účasti na neverejnom zasadnutí vylúčené, pri rozhodovaní o väzbe má právo zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí aj prokurátor, obvinený a jeho obhajca, pri rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe môže predseda senátu účasť týmto osobám umožniť. Podľa § 304 ods. 2 Trestného poriadku ak sa má rozhodnúť o väzbe alebo ak sa má rozhodnúť o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe a predseda senátu umožnil účasť osobám uvedeným v § 302 ods. 2, predseda senátu vypočuje obvineného, postupuje pritom primerane podľa § 72 ods. 2...

Z citovaných zákonných ustanovení v kontexte odôvodnenia sťažovateľom namietaného postupu krajského súdu teda vyplýva, že k porušeniu základných práv

sťažovateľa v dvojinštančnom súdnom konaní, v ktorom všeobecné sudy rozhodovali o jeho vzatí do väzby, by mohlo dôjsť v prípade, ak by nebol vôbec vypočutý. Porušeniu práv sťažovateľa však nezodpovedá stav, keď v konaní pred prvoinštančným súdom bol vypočutý, mal možnosť predniesť všetky svoje argumenty a námietky vrátane ponúknutia prostriedkov nahradenia väzby, o ktorých súd v prvostupňovom konaní aj rozhodol, resp. sa nimi ústavne súladným spôsobom aj vysporiadal. Zo zákonnej dikcie § 302 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva fakultatívna možnosť, nie obligatórna zákonom uložená povinnosť predsedu senátu druhostupňového súdu uskutočniť neverejné zasadnutie za prítomnosti sťažovateľa ako obvineného a jeho obhajcu. Ústavný súd by sa k nutnosti prítomnosti sťažovateľa na neverejnom zasadnutí priklonil napr. vtedy, ak by v posudzovanej veci nebol sťažovateľ vypočutý ani pred prvoinštančným súdnym orgánom ku skutočnostiam, na ktoré ho ako obvineného treba vypočuť, alebo za situácie, ak by sa pred rozhodnutím sťažnostného súdu objavili nové, dosiaľ nepoznané skutočnosti a obvinený výslovne na svojom výsluchu k týmto okolnostiam trval z dôvodu, že sú významné pre rozhodnutie súdu k otázke jeho zotrvania vo väzbe (m. m. IV. ÚS 290/07, I. ÚS 542/2012).

Preskúmaním napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd zistil, že v písomne podanej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ opakovane svoju argumentáciu uplatnenú v konaní pred okresným súdom a rozšíril ju hlavne o tvrdenie, že on síce súhlasil, aby bol vypočutý bez prítomnosti obhajcu, avšak nebol oboznámený s tým, že súd musí rešpektovať jeho právo obhajoby a vypočuť ho za jeho prítomnosti. Taktiež poukázal na to, že prokurátor diktoval do zápisnice rozhodnutie okresného súdu, ako aj na to, že sa zúčastnil na porade pri rozhodovaní. Žiadal preto, aby krajský súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a prepustil ho z väzby. Z uvedeného teda vyplýva, že sťažovateľ v písomnej sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu uplatnil v plnej miere všetky svoje obhajobné tvrdenia proti jeho ďalšiemu ponechaniu vo väzbe, ktoré uznal za vhodné a potrebné, resp. žiadna prekážka mu nebránila v tom, aby neuviedol iné/nové, dosiaľ neznáme skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie sťažnostného súdu o potrebe jeho obmedzenia na osobnej slobode. Taktiež poukázal aj na postup okresného súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ktorý považoval za nezákonný. Krajský súd si vyžiadaval vyjadrenie

sudcu pre prípravné konanie okresného súdu k týmto námietkam sťažovateľa a z neho aj pri rozhodovaní o jeho sťažnosti vychádzal, dospejúc k záveru, že jeho výsluch pred okresným súdom prebehol v súlade so zákonom. V nadväznosti na to vyhodnotil tvrdenia sťažovateľa, že sa prokurátor zúčastnil porady pred rozhodovaním a diktoval prvostupňové uznesenie, ako nepravdivé. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval námietky sťažovateľa v tejto časti sťažnosti za zjavne neopodstatnené, a preto ju aj v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

4. Sťažovateľ v ďalšej časti sťažnosti namieta nedodržanie požiadavky urýchleného rozhodovania o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy postupom okresného súdu a postupom krajského súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

V čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (obdobne III. ÚS 7/00, II. ÚS 520/2011).

Ústavne akceptovateľné v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je držanie osoby vo väzbe z dôvodov a na čas ustanovený zákonom, ako aj také zaobchádzanie s ňou, ktoré zodpovedá zákonu, to znamená Trestnému poriadku. Požiadavku neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby ustanovuje výslovne § 79 ods. 3 Trestného poriadku, v ktorom sa uvádza, že o takej žiadosti sa musí rozhodnúť bez meškania.

Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 7/00, v ktorom sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru, okrem iného uviedol, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne I. ÚS 18/03).

Požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru teda nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne.

Podľa judikatúry ESĽP väzba má mať striktne obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 – § 36, m. m. I. ÚS 18/03).

Sťažovateľova žiadosť o prepustenie z väzby (z 23. júna 2012) bola doručená okresnej prokuratúre 26. júna 2012. Okresná prokuratúra túto predložila okresnému súdu 2. júla 2012. O tejto žiadosti okresný súd rozhodol 7. júla 2012, následne doručoval svoje rozhodnutie obhajcovi. Sťažovateľovi bolo písomné vyhotovenie uznesenia, resp. zápisnica, ktorá obsahovala plné písomné odôvodnenie, doručená krátkou cestou po uskutočnení výsluchu a rozhodnutí o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Krajskému súdu bol 19. júla 2012 predložený spis na rozhodnutie o sťažovateľovej sťažnosti, ktorú podal bezprostredne po rozhodnutí okresného súdu. Dňa 26. júla 2012 boli krajskému súdu predložené písomné dôvody sťažnosti sťažovateľa. Krajský súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol 1. augusta 2012, keď predtým nariadené neverejné zasadnutie na 31. júl 2012 odročil z dôvodu, že mu

nebolo doručené vyjadrenie sudcu pre prípravné konanie, ktorým mal reagovať na námietky sťažovateľa uplatnené v písomných dôvodoch jeho sťažnosti. Následne, 2. augusta 2012 vrátil spis okresnému súdu a zabezpečil doručenie druhostupňového rozhodnutia procesným stranám. Sťažovateľovi bolo druhostupňové uznesenie doručené 8. augusta 2012 a jeho obhajcovi 7. augusta 2012.

Z uvedeného vyplýva, že od predloženia žiadosti o prepustenie z väzby okresnému súdu cez jeho rozhodnutie až do predloženia spisu krajskému súdu uplynulo 17 dní.

Pokiaľ ide o dĺžku trvania konania na krajskom súde, táto nepresiahla dobu 13 dní. V priebehu ďalších 7 dní krajský súd doručoval druhostupňové rozhodnutie sťažovateľovi a jeho obhajcovi. Spolu doba konania od predloženia spisu krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa až po doručenie napadnutého uznesenia krajského súdu z 1. augusta 2012 bola 20 dní.

Ústavný súd konštatuje, že tak okresný súd, ako aj krajský súd rozhodoval o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby v lehote jedného mesiaca na jednom stupni.

Vzhľadom na to, že ani na prvostupňovom súde, ani na súde druhého stupňa doba konania nepresiahla judikatúrou akceptovanú dobu jedného mesiaca väzobného konania na jednom stupni súdu, ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

5. Ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ okrem toho, že svoje sťažnostné námietky subsumoval pod porušenie čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, a pokiaľ ide o právo na obhajobu pod porušenie čl. 50 ods. 3 ústavy, v naznačených súvislostiach namieta aj porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy.

Všetky námietky, ktoré sťažovateľ predostrel proti uvedeným všeobecným súdom, súviseli s rozhodovaním o jeho osobnej slobode, teda súviseli s jeho väzbou.

Ústavný súd k tomu uvádza, že pokiaľ ide o vzťah čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúceho sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd už vo svojej judikatúre konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy o práve na súdnu ochranu (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 277/07, II. ÚS 131/08). Obdobný záver platí aj vo vzťahu čl. 17 ústavy k čl. 48 ods. 2 ústavy zaručujúcemu konanie bez zbytočných prieťahov (obdobne napr. III. ÚS 155/09, III. ÚS 287/2010).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť rovnako aj v tejto časti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

6. Napokon vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy označeným postupom krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd poznamenáva, že jeho porušenie sťažovateľ vo svojej podstate odvodzuje od porušenia ďalších v sťažnosti označených práv postupom a rozhodnutím krajského súdu, ktoré však ústavný súd nekonštatoval. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd nemohol vysloviť ani porušenie tohto článku ústavy.

Sťažnosť sťažovateľa je preto v tejto časti zjavne neopodstatnená, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o jeho ďalších požiadavkách (ustanoviť sťažovateľovi právneho zástupcu, zrušiť napadnuté uznesenia všeobecných súdov, prikázať im prepustiť sťažovateľa na slobodu a priznať sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom) je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo, bolo bez právneho významu sa týmito zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2013